

Acehkonflikten

– en analys med identiteten i fokus

Abstract

A violent conflict emerged in the Indonesian province of Aceh in 1976, with the rebels of the Free Aceh Movement, GAM, on one side, and the Indonesian government on the other. GAM demanded Aceh to become independent, but the Indonesian government did not accept their nationalistic claims. The conflict therefore lasted for almost thirty years, and many civilians were killed during this period. This essay deals with this particular conflict; its causes and its solution. In the centre of the analysis we find the identity of the Acehnese people, and the way in which this identity has been constructed and re-constructed throughout the history. The main causes to the conflict can be found in the Indonesian government's treatment of the Acehnese people. They exploited Acehnese natural resources and oppressed them politically through their Javanese dominance. Furthermore, the oppression and brutality of the Indonesian military deepened the feeling of injustice and alienation in the minds of the Acehnese people. As a result, the traditionally strong ethnic identity of Aceh was transformed into a national identity, with growing claims for justice and independence for the acehnese people. The conflict seemed almost impossible to solve peacefully, but after the tsunami in 2004 an opportunity emerged. The negotiations started again and resulted in an agreement of peace (Helsinki MoU). The agreement could be signed, and implemented, since there had been a reframing of conflict from both sides. GAM withdrew their demands for independence, and was allowed to form a political party. Their members also received amnesty and land. The Indonesian government implemented the special autonomy status that Aceh had been promised in an earlier agreement. In return, Aceh remained a part of Indonesia.

Keywords: Aceh, GAM, conflict, construction of identity, ethnicity, reframing and resolving.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
1.1 SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING.....	4
1.2 AVGRÄNSNINGAR.....	5
1.3 DISPOSITION.....	6
2. METOD	7
2.1 MATERIAL	7
3. BEGREPPSDEFINITIONER	8
3.1 KONFLIKT	8
3.2 IDENTITET	8
3.2.1 Kollektiv identitet	9
3.3 NATION.....	9
3.4 ETNICITET OCH NATIONALISM.....	10
4. TEORI	11
4.1 IDENTITETSTEORI.....	11
4.2 IDENTITETSKONSTRUKTION	11
4.2.1 Konstruktion av etnisk identitet.....	12
4.2.2 Nationell identitet.....	13
4.3 KONFLIKTTEORI.....	13
4.3.1 Konflikttyper	14
4.3.2 Inomstatlig etnisk konflikt.....	14
4.3.3 Konflikters rättfärdigande	15
4.4 KONFLIKTLÖSNING	16
5. BAKGRUND	18
5.1 INDONESIA – EN KORT HISTORIK.....	18
5.2 ACEH – EN VÅLDSAM HISTORIA	19
5.3 KONFLIKTEN MELLAN GAM OCH DEN INDONESIA SKA REGERINGEN.....	20
5.3.1 En fredlig lösning.....	22
6. KONFLIKTANALYS	23
6.1 KONFLIKTTYP	23
6.2 KONFLIKTENS ORSAKER	23
6.3 EN ACEHNESISK IDENTITET	24
6.3.1 GAM:s påverkan på acehnesisk identitet.....	26
6.4 KONFLIKTENS RÄTTFÄRDIGANDE	27
6.5 KONFLIKTENS LÖSNING	28
7. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS	31
8. REFERENSER	32

1. Inledning

I nästan trettio år genomsyrades livet i Acehprovinsen av en våldsam konflikt mellan Rörelsen för ett fritt Aceh, GAM¹, och den indonesiska regeringen. GAM:s målsättning var från början att lyckas skapa en självständig acehnesisk stat, men den indonesiska regeringen använde alla tänkbara medel för att se till, att så inte skulle ske. Aceh är en viktig inkomstkälla för Indonesien, och har sedan nationens bildande alltid uppfattats som en del av republiken. Att förlora Aceh skulle dessutom mycket väl kunna skapa hopp hos andra provinser, där resultatet kan bli fler uppror för att uppnå självständighet. Detta skulle i så fall slutligen kunna leda till Indonesiens sönderfall (Rabasa och Chalk 2001 s. 34). Acehkonflikten skördade många offer, såväl civila som militära, och för inte så länge sedan framstod en fredlig lösning som en omöjlighet. När så de förödande tsunamivågorna, efter jordbävningen i december 2004, drog in över Aceh förändrades situationen, och ett fredsavtal kunde så småningom förhandlas fram. Aceh har, redan innan före GAM:s bildande 1976, haft en konfliktfylld historia, och en stark identitet påtalas ofta som en bidragande orsak till detta. Att försöka förstå hur en kollektiv, acehnesisk identitet har konstruerats och vilken roll den har spelat i konflikten fängade mitt intresse, vilket inspirerat till ämnet för denna uppsats. Identiteter är spännande fenomen, och dessutom mycket intressanta att analysera. Förutom att våra skapade identiteter färgar vår syn på samhällen och individer, påverkar de också vårt handlande och vårt beteende mot andra.

1.1 Syfte och problemformulering

Konflikter kommer i många skepnader och alla har de olika orsaker, händelseförlopp och lösningar, varje konflikt är således unik. Någon allmänt accepterad konfliktorsak i fallet Aceh har inte framkommit inom forskningen, men flertalet studier inkluderar betydelser av etnicitet, nationalism, missnöje, samt socioekonomiska problem. Syftet med denna studie är att genomföra en konfliktanalys på fallet Aceh, där konflikten i fråga utgörs av den mellan GAM och den indonesiska regeringen. Denna konfliktanalys kommer att belysa vilka faktorer som legat till grund för konfliktens uppkomst, samt hur den kunde utmynna i vad som hittills har visat sig vara en

¹ ”Gerakan Aceh Merdeka”

konfliktlösning. Jag genomför analysen med fokus på acehnesisk identitet, då uppfattningar angående en stark sådan har framställts. Mina frågeställningar kan därför uttryckas på följande vis:

- *Vilka grunder har Acehkonflikten, och hur kunde dessa år 2005 överbryggas genom ett fredsavtal?*
- *Vilken roll har den acehnesiska identiteten spelat i konflikten?*

1.2 Avgränsningar

I denna uppsats anammas ett identitetsperspektiv, varpå risk föreligger att gå miste om andra viktiga och intressanta infallsvinklar. Genom användandet av såväl identitets- som konfliktteori är min förhoppning dock att kunna fastställa en Acehnesisk identitets bidrag till konflikten, vilket i så fall kan rättfärdiga mitt val. Identitet genomsyrar dessutom i viss utsträckning de allra flesta fenomen, och en konflikt utan inblandning av identitet och identitetskonstruktion är svår att föreställa sig. Vad gäller teori om konfliktlösning kommer dess bidrag i denna uppsats av utrymmesskäl att bli mycket begränsad. Jag väljer därför att utgå ifrån endast en teoribildning vad gäller denna, Karin Aggestams *reframing and resolving conflict*. Detta begränsar naturligtvis min möjlighet att analysera konfliktlösningen ur andra perspektiv, men då teorin matchar min frågeställning på ett tillfredsställande sätt har jag valt att göra så.

I denna uppsats är det Aceh, och dess politiska aktör GAM, som står i analysens identitetsfokus. Den indonesiska regeringens identitet och motiv till konflikten ges av utrymmesskäl ingen större uppmärksamhet i analysen. Indonesiens orsaker till deltagande i konflikten tolkar jag, liksom flertalet andra forskare, på dess försök att av ekonomiska och politiska skäl, hålla samman den indonesiska republiken. Ett frigörande av provinsen Aceh är för dem därför inget tänkbart alternativ. Inte heller ges något utrymme till andra organisationer som kämpar för ett självständigt Aceh. GAM är den indonesiska regeringens huvudmotståndare, och analysen är därför uppbyggd kring dess handlingar och åsikter. Jag är också medveten om att det mycket väl kan förekomma för mig dolda konfliktorsaker. Jag tror inte heller att det går att finna en enda faktor som ligger till grund för konflikten; det finns förmodligen flera orsaker till Acehkonflikten. Min förhoppning är snarare att belysa de delar av den acehnesiska identiteten, vilka kan ha haft en avgörande betydelse för konfliktens uppkomst, händelseförlopp och slutligen fredliga lösning².

² Jag använder mig av begreppet fredlig lösning, då det, trots slutet på den väpnade konflikten i Aceh, i nuläget inte går att dra några generella slutsatser om konfliktens upphörande.

1.3 Disposition

I uppsatsen andra kapitel följer en genomgång av den metod som används i den aktuella studien, samt en diskussion angående det material som har använts. Det tredje kapitlet består av begreppsdefinitioner, där en förklaring ges till de nyckelbegrepp som används i uppsatsen. Det nästkommande kapitlet utgörs av de teorier som ligger till grund för analysen i uppsatsen. Dessa består av identitets- och konfliktteori, där fokus ligger på kollektiva identiteters konstruktion och innebörd, samt konflikters orsaker och lösningar. I det femte kapitlet finns en kort historik samt en skildring av Aceh och den konflikt som är i studiens fokus. Därefter tar analysen vid och en konfliktanalys med identitetsfokus genomförs på konflikten i Aceh. I kapitel sju följer en sammanfattning av studien, samt en presentation av de slutsatser jag kommit fram till. I det åttonde, och avslutande kapitlet, presenteras uppsatsens referenser i en litteraturlista.

2. Metod

Denna konfliktanalys med identitetsfokus genomförs som en kvalitativ fallstudie, då det är det enskilda fallet som står i centrum för analysen (Esaiasson et al. 2004, s.118). Genom en induktiv ansats använder jag teorier, modeller, samt datainsamling för att analysera och slutligen dra egna slutsatser angående mitt fall. Uppsatsen utgör en teorikonsumerande studie, eftersom jag använder redan existerande teorier inom områdena identitet och konflikt för att genomföra en konfliktanalys (ibid. s. 40).

Den konfliktanalys jag genomför på fallet Aceh grundar sig på min personliga tolkning, av såväl teoretisk och politisk litteratur, som skildringar av Aceh, Indonesien, dessa aktörer, samt av konflikten. Det som framkommer här är alltså min analys, vilken också har utvecklats genom min förförståelse om konflikter och Aceh. Andra forskare hade kanske valt andra vetenskapsteoretiska utgångspunkter, annan litteratur, eller dragit annorlunda slutsatser utifrån samma material. Då denna studie grundar sig på varje konflikts unikhet och analysen, är därför inte i någon större utsträckning generaliserbar på andra fall. Då extern validitet innebär att studiens resultat kan generaliseras till andra fall, har denna inte någon hög prioritet hos teorikonsumerande studier av den här typen. Den här uppsatsen syftar alltså istället till, att med hjälp av befintliga teorier, förklara händelser och fenomen i det specifika fallet (ibid. s. 98). För att undvika missförstånd och feltolkningar definieras för studien viktiga begrepp. Jag hoppas därigenom kunna öka möjligheten till reliabilitet i min studie. Jag är medveten om att det i min analytiska fokus befinner sig dynamiska begrepp och processer, vilka kan komma att ändras över tid.

2.1 Material

Primärmaterialet i uppsatsen utgörs av fredsavtalet mellan GAM och den indonesiska regeringen, presenterat på CMI:s webbsida. Sekundärmaterialet som använts för att beskriva teorier består av vetenskaplig litteratur. Vad gäller det material som skildrar den aktuella konflikten har vetenskaplig litteratur kompletterats med material hämtat från framför allt organisationer och nyhetsmedia. En värdering av det material jag kommit i kontakt med har gjorts efter bästa förmåga. Teorier och argument som presenteras av forskare måste tolkas för att kunna ingå i analysen. Ifråga om historiska fakta och konfliktens förlopp har jag använt källor vilka jag ansett vara pålitliga och viktiga fakta har ofta ”dubbelkollats”.

3. Begreppsdefinitioner

3.1 Konflikt

Konflikter kan definieras som upptrappad konkurrens på en systematisk nivå mellan grupper, vars mål är att vinna fördelar vad gäller makt, resurser, intressen, värden, eller behov, och där minst en av dessa grupper tror att denna dimension av förhållandet baseras på ömsesidigt oförenliga mål (Rasmussen i Zartman och Rasmussen 1997 s. 32). Vid studiet av en konflikt försöker man finna dess orsak, framväxt, intensitet, karaktär och effekter. Konfliktanalysen är också en förutsättning för konfliktlösning; det är konfliktens art som avgör vilka utsikter förhandlingar, medling eller andra metoder har (Goldmann et al. 1997 s.131).

3.2 Identitet

Identitet handlar om hur vi individer ser oss själva, samt hur vi speglas och avbildas i andras ögon. "Vi" kan vara enskilda individer, men också kulturella och politiska gemenskaper. Våra identiteter bygger på de resurser som finns runt omkring oss och som vi använder för att skaffa oss självinsikter (Robertson i Petersson och Robertsson 2003 s.90). Manuel Castells syftar med begreppet identitet på den process där mening skapas, på basis av ett kulturellt attribut, eller på besläktade uppsättningar av kulturella attribut, vilka får prioritet framför andra källor som kan skapa mening. Han betraktar således också identiteter som konstruerade, och betonar att frågorna man bör ställa vid studier av identitet innefattar *hur?*, *från vad?*, *av vem?*, och *för vad?* (Castells 1997 s.20) Petersson och Robertson presenterar i sin bok fem karaktäristika i fråga om identitet som jag i denna studie ansluter mig till: identiteter är sociala konstruktioner; de är enbart meningsfulla i sin kontext; de motiverar till gemensam handling; de är multipla och flerdimensionella; de artikuleras i gränsytan mellan Oss och Dem (Petersson och Robertson 2003 s.7). I denna studie betraktas således identiteter som processuella, kontextbundna och mångdimensionella fenomen, vilka manifesteras vid och genom möten mellan människor såväl individuellt som gruppvis (ibid. s.139)

3.2.1 Kollektiv identitet

För en individ utgörs identiteten av egenskaper som ger svar på frågorna ”vem är jag”? och ”vem är jag inte?”. Den kollektiva identiteten svarar på motsvarande vis på frågorna ”vilka är vi”? och, kanske viktigast av allt ”vilka är vi inte?” (Petersson i Petersson och Robertson 2003 s.38). Uttryckt annorlunda är kollektiva identiteter någonting som finns hos individer (känslan av att tillhöra en gemenskap) och berör förhållningssättet till och tillskrivna drag hos ett kollektiv (såsom en klass eller en nation) (Petersson och Robertson 2003 s.140). Identiteter anses ofta svåra att studera, vilket framför allt har sin grund i deras föränderlighet, mångdimensionalitet och kontextbundenhet; kollektiva identiteter är inte fasta och fixerade, de motsvarar inte egenskaper, de är istället yttringar och representationer av ständigt pågående processer (Petersson i Petersson och Robertson 2003 s.36).

3.3 Nation

GAM:s uttalade mål för konflikten är en egen acehnesisk nation. Nationer betraktas här som socialt konstruerade grunder för identifiering, varför de är av intresse för denna studie. Identiteter konstrueras, rekonstrueras eller omkonstrueras genom sociala relationer. Att de är socialt konstruerade innebär dock inte att de skulle vara av liten historisk betydelse. De är däremot ständigt föremål för ny social konstruktion. Det finns med detta identitetsperspektiv inget som är givet med nationers existens i tiden; de måste ständigt rekonstrueras på nytt (Hall i Petersson och Robertson 2003 s.111f). Benedict Anderson erbjuder följande definition till vad en nation är: *“It is an imagined political community³ – and imagined as both inherently limited and sovereign”*. Anderson ansluter sig till synen på nationer som ideologiska konstruktioner, vilka försöker slå en bro mellan en (självddefinierad) kulturell grupp och en stat, samt skapa abstrakta gemenskaper av en annan sort än de dynastiska stater eller släktbaserade gemenskaper som funnits före dem (Hutchinson och Smith 1996 s.126). Anderson menar inte att nationen är påhittad, den är istället föreställd då dess medlemmar, oavsett hur liten nationen i fråga är, aldrig kommer att vara bekant med flertalet av de övriga medlemmarna; inte möta dem; eller ens höra talas om dem, men att bilden av deras samhörighet trots det bor i deras sinnen. (Anderson 1991 s.6).

³ Översätts till ”Föreställd politisk gemenskap”.

3.4 Etnicitet och nationalism

I detta stycke avser jag att belysa viktiga skillnader mellan begreppen etnicitet och nationalism, snarare än att definiera dem mer explicit. Detta görs istället i det kommande teoriavsnittet. Genom etnicitet och nationalism kan kollektiv identitet konstrueras. Begreppen är besläktade, och de flesta nationalismformer har någon form av etnisk prägel. Rent begreppsmässigt är distinktionen mellan nationalism och etnicitet visserligen inte svår att dra: en nationalistisk ideologi är en etnisk ideologi som kräver en stat å en etnisk grupps vägnar (Hylland Eriksen 1993 s.148). Men i praktiken kan distinktionen vara betydligt mer problematisk. Det finns kategorier av människor som befinner sig i en gråzon mellan nation och etnisk kategori. Medan vissa av deras medlemmar vill uppnå full politiskt oberoende inskränker sig andra till att kräva språkliga och andra rättigheter inom en befintlig stat. Huruvida kategorin är en nation eller en etnisk grupp beror på vem man talar med. Inte heller används termerna synonymt i massmedia och i ”vardagssamtal” (ibid. s.149).

4. Teori

För att kunna genomföra en konfliktanalys med identitetsfokus, ämnar jag i detta kapitel fördjupa mig inom både identitets- och konfliktteori. Det är konstruktionen av de kollektiva identiteterna, i mitt fall en acehnesisk, som står i centrum. För att genomföra själva konfliktanalysen använder jag sedan teorier som fokuserar på olika typer av konflikter, inklusive deras orsak och lösning, bland annat Karin Aggestams teori om konflikters reframing och resolving.

4.1 Identitetsteori

Genom att acceptera förekomsten av överlappande identiteter betonas identitet som en process, där den enskilde individen definierar sin identitet på olika sätt beroende på kontexten (Kinnvall i Pettersson och Robertson 2003 s.12). De kollektiva identiteterna framställs genom interaktion, och möjliggör därigenom ett kollektivt handlande. De är inte alltid stabila till sin art, utan är beroende av särskilda strukturella kontexter för att kunna reproduceras (Eder et al. 2002 s.14). Att ansluta sig till kollektiva identitetsgemenskaper kan innebära stora fördelar för en individ. Det blir genast enklare att fatta beslut om hur man ska agera – man gör bara som flertalet i gruppen. Anslutningen underlättar förstås också de sociala relationerna med övriga medlemmar i det egna kollektivet. Samtidigt ger de en viss säkerhet och emotionell tillfredställelse i att vara en del av en större helhet och ett större sammanhang. Avigsidan är givetvis att allt detta har ett pris för dem som inte ryms i gemenskapen (Pettersson och Robertson 2003 s.6).

4.2 Identitetskonstruktion

Identitetskonstruktionen betraktas i denna studie som en ständigt pågående process, där fokus sätts på en relationell nivå. Med detta ställningstagande anser jag, liksom många andra forskare, att individer både formar och formas av den verklighet de lever i. Detta utmanar också mer essentialistiska framställningar som hävdar att individen enbart kan ha *en* identitet, vilken grundas på ett antal specifika karaktäristika (Kinnvall i Pettersson och Robertson 2003 s.12). Processen där identiteter konstrueras, förändras och hamnar i konflikt tolkas genom med att historiska moment innehåller ett brett utbud av latent,

potentiella identiteter för individen. Detta synsätt belyser också problemet med att lägga fokus antingen på makronivån (på strukturen) eller på mikronivån (på individen) för att förstå hur identitet konstrueras. Istället bör fokus ligga på samspelet mellan dessa båda nivåer (Kinnvall i Petersson och Robertson 2003 s.12). Identitetskonstruktionerna använder byggstenar från flera olika områden; historia, geografi, biologi, producerande och reproducerande institutioner, kollektiva minnen och personliga fantasier, maktapparater och religiösa revelationer. Men individer, sociala grupper, och samhällen bearbetar allt detta material, och omformulerar deras innebörd, i enlighet med hur de är rotade i deras sociala struktur, och i deras rymd- och tidsramar. Vem som konstruerar kollektiv identitet, och varför, är vad som i stort bestämmer det symboliska innehållet i denna identitet, och meningen för dem som identifierar sig med eller placerar sig själv utanför den (Castells 1997 s.8).

4.2.1 Konstruktion av etnisk identitet

Etniska gemenskaper har funnits i alla tidsperioder och har spelat en viktig roll i alla typer av samhällen. Trots att deras framträdande och genomslagskraft har varierat över tid och rum, har de ständigt utgjort en av de grundläggande orsakerna till samhörighet och gemenskap mellan människor. Grupper och identiteter utvecklas i ömsesidig kontakt snarare än i isolering, så för att etnicitet ska uppstå måste grupperna ha ett minimum av kontakt med varandra. De inblandade måste också hysa vissa föreställningar om att andra grupper är kulturellt annorlunda än den egna. Om dessa villkor inte uppfylls, finns ingen etnicitet, eftersom etnicitet till sin natur är en aspekt av en relation, och inte en egenskap hos en grupp (Hylland Eriksen 1993 s.20ff). En grundläggande distinktion görs mellan Oss och Dem, i en så kallad dikotomisering och utan denna distinktion finns ingen det inte finnas någon etnicitet (Petersson och Robertson 2003 s.28). Genom att studera etniciteten som en konstruerad social identitet baseras den på en kontrast gentemot andra, vilket innebär att när kulturella skillnader regelbundet påverkar interaktionen mellan gruppmedlemmar, har deras sociala relationer alltså ett etniskt inslag. Den etniska identiteten får sin avgörande betydelse först när den upplevs som hotad. Det upplevda hotet uppkommer alltid från någon slags förändring; migration, demografiska förändringar, industrialisering och andra ekonomiska förändringar, eller integration och inneslutning i ett vidare politiskt system (Hylland Eriksen 1993 s.89). För att kunna upprätthålla den etniska identiteten under perioder av förändring, krävs att en etnisk symbolik konstrueras. Denna hänvisar då till ett gammalt språk eller släktskapssystem, alternativt till en gammal religion eller livsstil (ibid. s. 99).

4.2.2 Nationell identitet

I likhet med andra etniska identiteter ses nationella identiteter som konstruerade i förhållande till andra; själva tanken på nationen föreutsätter således att det finns andra nationer, eller åtminstone andra folk som inte hör till nationen (Bertrand 2004 s.139). Enligt det konstruktivistiska perspektivet är föreställningar om nationell identitet någonting som konstruerats av nationalistiska ideologier. Nationella identiteter är då resultatet av nationsbyggande processer, och av statsmaktens försök till att skapa nationellt medvetande hos en befolkning.

Att ha en nationell identitet innebär att människor ses, eller ser sig själva, som medlemmar av en given nation (Spencer och Wollman 2002 s.57). I en värld uppbyggd av nationsstater kan det sätt på vilket en nationell identitet artikuleras och förs fram, få allvarlig påverkan på hur olika sorters rättigheter sedan allokeras och säkras (ibid. s.59). När etniska rörelser politiska ledare ställer krav på en egen stat, övergår etniska rörelser alltså till att bli nationalistiska. Enligt Scheffs uppstår denna etniskt baserade nationalism oftast ur en känsla av främlingskap, och genom opposition mot en orättvis utstötning, vilken i sin tur kan vara av ekonomiskt, politiskt eller kulturellt slag (Scheff i Calhoun 1994 s.23). Enligt nationalistisk teori bör den politiska organisationen ha en etnisk prägel, eftersom den företräder en särskild etnisk grupps politiska intressen. Omvänt är nationsstaten, för viktiga aspekter av sin politiska legitimitet, beroende av att kunna övertyga massorna om att den verkligen företräder dem som kulturell enhet (Bertrand 2004 s.127).

4.3 Konfliktteori

Konflikter i vår tid är som regel inomstatliga och involverar olika grupper. Att tillhöra en grupp skapar för individen en känsla av social identitet; människor formar eller går med i specifika grupper för att förstärka och förbättra sin självkänsla och sitt uppfattade sociala värde. Gruppidentifiering manifesteras synligt i människors attityder, uppfattningar, värden, och beteende. En konflikt kan sedan uppkomma, om gruppidentiteten inte är tillräckligt distinkt och positiv, eller om gruppen i fråga drabbas av tillkortakommanden, exempelvis att de får mindre resurser än andra grupper. Gruppen fokuserar då typiskt sett sin motsättning på medlemmar av en annan grupp, och håller dessa *Andra*, individuellt eller kollektivt, som ansvariga för sin otillfredsställande situation. (Rasmussen i Zartman och Rasmussen 1997 s.33).

4.3.1 Konflikttyper

Att kategorisera olika typer av konflikter är möjligt, men problematiskt då det finns lika många typologier som analytiker, och då de kriterier som används varierar och är inte alltid jämförbara. Genom en enkel, men tydlig uppdelning, mellan olika typer av konflikter, har man en grund till att börja studera orsaker, och därefter eventuella lösningar, på en konflikt. Jag utgår här initialt från den konflikttypologi som presenteras av Miall et al. Kategoriseringen byggs upp kring en bestämd distinktion mellan mellanstatliga och icke-mellanstatliga konflikter, för att sedan indelas i tre icke-mellanstatliga typer. *Factional conflict* innefattar bland annat statskupper och maktkamper mellan eliter där konfliktmålet är att gripa eller behålla statsmakten. *Revolution/ideology conflict* inkluderar sig det mer ambitiösa målet att försöka förändra en statlig regerings natur, exempelvis genom att ändra regeringsformen från diktatur till demokrati, statens religiösa inriktning från sekulariserad till en mer islamsk. *Identity/secession* innefattar samhällens, eller samhällseliga grupper, relativa status definierad i relation till nationalstatens. Beroende på gruppens natur och det kontextuella sammanhanget, kan under denna konflikttyp kamper för tillgång, autonomi, frigörelse eller kontroll återfinnas (Miall et al. 1999 s.31f).

4.3.2 Inomstatlig etnisk konflikt

Även om varje separatistisk konflikt är unik, delar många av dem vissa specifika drag. Flertalet av dem växer fram från ett samlat missnöje, ibland rotat i historiska omständigheter, men ofta orsakas de av dålig regeringspolitik. Religion och etnicitet är viktiga faktorer i de allra flesta fall, men flertalet är inte religiösa per definition. Många av de här konflikterna växer nämligen fram genom regeringens misslyckande att skydda identiteten och säkerheten hos religiösa och etniska grupper. Separatiströrelser uppkommer då när geografiskt koncentrerade religiösa och etniska minoriteter ser sin identitet och välfärd som hotad. I likhet med etniska ideologier betonar nationalisterna sin kulturella likhet, och drar genom denna en skarp gräns gentemot andra, som betraktas som utomstående. Det är också uppenbart att ekonomisk ojämlikhet och förändring i distribuering, kan leda till envisa strider om knappa resurser, vilket då beror på existerande kulturella skillnader. (Hutchinson och Smith 1996 s 15)

Etnicitet, nationalism och identitet är tre mycket frekvent förekommande begrepp i debatten om dagens väpnade konflikter. I de konflikter där identiteter är i fokus återfinns konfliktorsaker oftast i etniska, kulturella, lingvistiska och/eller religiösa, skillnader. Inomstatliga konflikter kretsar ofta kring kulturell identitet; huvudsakligen rör det sig om konflikter mellan grupper, vilka definierar sig på kulturellt olikartade sätt. Dessa utspelas huvudsakligen mellan grupper som befinner sig i olika maktpositioner och/eller i olika socioekonomiska situationer (Lindholm Schulz i

Aggestam 2004 s.95). Enligt Scheff definieras en etnisk konflikt som våld mellan grupper som har olika kulturer, inklusive skillnader som baseras på språk religion, ras och klass (Scheff i Calhoun 1994 s.277).

4.3.3 Konflikters rättfärdigande

Grupper använder i sin diskurs begreppet självförsvar för att rättfärdiga sitt agerande, baserat på logiken att ”vi” måste försvara oss mot onda handlingar från ”de andra”. Enligt FN-stadgan har nationalstater rätt att försvara sin befolkning och sina territoriella gränser från attacker eller hot om våld från andra aktörer i det internationella systemet (Lindholm Schulz i Aggestam 2004 s.99). Samma argument används av andra aktörer än stater, som när en grupp, organisation eller annan aktör upplever att det föreligger en hotbild, vilken kräver någon form av mothandling (Lindholm Schulz i Aggestam 2004 s.101).

I teori om så kallade *rättfärdiga krig* argumenteras att det finns en rättighet för grupper att använda våld för att uppnå målsättningen självbestämmande. För grupper vilka känner sig förfördelade i det nationella projektet har våldshandlingar rättfärdigats med att de sker för att förändra strukturella orättvisor, för att uppnå rättigheter som förvägrats dem. Genom att hänvisa till självdefinitioner av att utgöra ett folk, kan grupper också göra anspråk på självbestämmande. Nationalistiska diskurser och ideologier blir då rättfärdigande. Den svårbesvarade frågan är då vad som konstituerar ett folk, samt hur detta bör avgöras. Nationalism handlar ursprungligen om gränsdragningsprocesser, där en nationalstats fysiska gränser förväntas sammanfalla med de kulturella, nationella och sociala gränserna mellan ”Oss” och ”De andra”. Nationalism går således i stor utsträckning ut på att definiera vem som är ”vi”, och vilka som därigenom inte kan inkluderas i ett nationellt ”vi” (ibid. s.105ff).

Konflikter rättfärdigas av inblandade aktörer också genom uttryck för orättvisor och frustration. Ofta används detta som argument och som orsaksförklaring bland marginella grupper, eller hos den svagare parten i en asymmetrisk relation. Existerande strukturer pekats ut som orsak till varför den svagare gruppen ständigt missgynnas i fördelningsavseende, och väpnat våld anses som den enda utvägen för att kunna förändra den orättvisa strukturen. Relaterat till självbestämmandekrav finns ofta argument om att dominerande grupper inte bara utnyttjar sin dominerande ställning till sin fördel, utan även exploaterar resurser (t ex naturtillgångar och landrättigheter) vilka egentligen borde tillfalla minoritetsgrupperingen, varför våld är en öppning för förändring (ibid. s.109).

4.4 Konfliktlösning

Konfliktlösning är en process vilken inkluderar strategier och interaktion. Karin Aggestam har konstruerat en modell för hur konflikter kan omvandlas och sedan lösas, uttryckt som ”*reframing and resolving conflict*”. Denna kommer jag använda mig av i min analys av fredsavtalet mellan GAM och den indonesiska regeringen. Strategisk interaktion sätts där i fokus, och innefattar en process av politiska agents köpslående och kommunikation. Dessa agenter uppfattar och tolkar varandras beteende, allt ifrån tyst signalering och informellt köpslående till explicit förhandling kan förekomma. Effekterna av denna interaktion, menar Aggestam, belyser cykliska och icke-linjära mönster av en *reframing* och *resolving* av konflikten (Aggestam 1999 s.40). Reframing⁴ och resolving⁵ av konflikter följer inte ett linjärt mönster mot ett särskilt resultat, eller ”slut”, och ett vanligt problem är implementeringen av de avtals som sluts under förhandlingarna. I själva förhandlingsprocesserna utgör ofta problem med trovärdighet och kategorisering (skapade fiendebilder) svåröverkomna barriärer. En kategorisering med en stark fiendebild innehåller såväl misstanke och misstroende för den andra parten (Aggestam 1999 s.223f)

Konceptet reframing betyder att en förändring av konfliktens mening sker, både på agent- och strukturnivå, vilket kan operationaliseras genom att ifråga om förhandling belysa motivation, tillfälle och brännpunkter, samt vändpunkter i konflikten (ibid. s.217). Det är intressant att studera hur detta sker, samt hur interaktion som karaktäriseras av fiendlighet, våld och hat kan ändra riktning och innefatta såväl samverkan som acceptans för förhandling. Detta analyseras i modellen genom motivation hos politiska aktörer till att påbörja en förhandling, tillfällen till att börja förhandla, samt identifierandet/konstruktionen av *focal points*, brännpunkter, för att koordinera parternas position under en förhandling. De tre momenten utgör de processer som kan resultera i att förhandling accepteras av parterna. Motivationen refererar till villigheten hos politiska aktörer att söka efter en ömsesidigt accepterad konfliktuppgörelse, medan tillfälle handlar om att identifiera och förstå möjligheter till konfliktlösning på inhemsk och internationell arena. Dessutom kan tillfällena att lösa konflikter underlättas av inblandning från en tredje part, vilken kan erbjuda metoder för problemlösning och assistans under förhandlingarna (ibid. s.95f).

Genom en omvandling kan politiska aktörers motivation till att förhandla öka, tillfällen för förhandling erbjudas, samt viktiga brännpunkter mellan motståndare identifieras, vilka kommer att koordinera parternas förväntningar på en förhandlingsprocess. En analys av dessa tre koncept erbjuder djupare insikt i processer som kan leda till förhandlingar, samt bidra med ökad kunskap om förhandling och hur denna kommer att utvecklas.

⁴ Översätts i fortsättningen till ”omvandling”

⁵ Översätt i fortsättningen till ”upplösning”

Upplösning av konflikter är alltid en utmaning, inte minst för separatistgrupper, då konfliktens innebörd ofta har blivit ett centralt element i deras identitetskonstruktion. En spänning mellan de konfliktlösande politiska eliterna i grupperna, och deras egna behov av legitimitet från den egna gruppen att genomföra förhandlingar å deras vägnar, kan därför antas. Att lösa upp konflikter kan ibland betraktas som ett förräderi, eftersom det kräver att parterna omvärderar konflikten (ibid. s.222). Detta betyder att koordination krävs, inte bara mellan motståndarna, utan också mellan de politiska ledarna (GAM) och dess befolkning (acehneserna).

5. Bakgrund

5.1 Indonesien – en kort historik

Republiken Indonesien skapades ur vad som tidigare utgjort en del av den holländska kolonin. Under andra världskriget skedde en japansk ockupation, och när denna upphörde försökte Nederländerna ta tillbaka sitt gamla område, något de dock inte lyckades med. Istället utropades Indonesien som självständig stat 1949. Den stora utmaningen för de styrande i Indonesien var redan från första stund att försöka hålla ihop landet med alla dess öar, språk, kulturer och religioner. Hot om sönderfall uppkom tidigt genom upprorsförsök, varpå president Sukarno gradvis införde ett auktoritärt presidentstyre för att försöka ena landet (Johannesson 2001 s.3, 12).

I september 1965 gjordes ett kuppöversök av en general vid namn Suharto, och gradvis övertogs makten från regerande Sukarno. År 1967 blev Suharto slutligen president, och beslut fattades då om att politisk stabilitet skulle kunna uppnås genom att inte låta religioner eller etnisk tillhörighet få spela någon politisk roll, enighet skulle prioriteras framför mångfald! (ibid. s.3f). Suhartos regeringsperiod karaktäriserades till stor del av ett dualistiskt förhållningssätt, där auktoritet inom politiken alternerades med ett betydande spelrum för ekonomiska marknadskrafter. Den ekonomiska politik som fördes lade dock grunden för den ekonomi som 1997 skulle spricka, och Indonesien var det land som drabbades hårdast i Sydostasien (Svenska Exporrådet).

På grund av krisen drabbades Indonesien av enorma utlandsskulder, och det hela ledde till att Suharto avsattes i maj 1998, främst på grund av befolkningens stora missnöje och militärens växande oförmåga att skydda presidenten mot angrepp. Efter krisens slut uppges antalet invånare i landet som lever under fattigdomsgränsen ha ökat med 50 procent, vilket har lett till ökade sociala problem och oroligheter i landet (Johannesson 2001 s.5, 11). Till Suhartos efterträdare utsågs Habibie, varpå en satsning på demokrati och decentralisering inleddes. Habibies maktposition förblev dock svag, och han regerade bara fram till valet hösten 1999 när makten förlorades till Wahid. Men inte heller president Wahid fick någon egentlig makt över militären, och när han avsattes på grund av anklagelser om korruption 2001 kom istället hans dåvarande vicepresident, Megawati, till makten. Som dotter till tidigare president Sukarno, satte Megawati nationell säkerhet i fokus och införde hårdare tag mot separatistgrupper, men hon uppfattades av många som en marionett styrd av den indonesiska militären (McGibbon 2004 s.43).

Susilo Bambang Yudhoyono blev därefter Indonesiens första direktvalde president när han den 20 september 2004 vann presidentvalets andra omgång med drygt 60% av rösterna. Den nya indonesiska regeringen har prioriterat insatser för att bekämpa korruptionen och få fart på ekonomin. Investeringsstakten och tillväxten har under det senaste året ökat och Indonesien verkar till slut vara på väg ut ur den svacka där landet befunnit sig sedan den ekonomiska krisen. Detta kan också vara en bidragande orsak till varför den nuvarande presidentens maktposition är betydligt starkare än tidigare presidenter efter Suharto (Svenska Exportrådet).

Indonesien är idag, med sina cirka 13 000 öar och 220 miljoner invånare, världens fjärde folkrikaste land. Indonesien är på alla sätt också ett pluralistiskt land då befolkningen är uppdelad i ungefär 300 folkgrupper, där cirka 85 % är muslimer. Indonesiens officiella motto lyder, ända sedan självständigheten 1949, ”Enighet i mångfalden”. Utbredda separatistströrelser, kvarvarande inslag av diktatur, svår fattigdom, inte minst på grund av den förödande tsunami, är några av de stora problem som kännetecknar Indonesiens historia sedan nationens bildande 1949 (Johannesson 2001, s.1, 12).

5.2 Aceh – en våldsam historia

1873 invaderades Aceh, beläget på norra Sumatra, av den holländska armén. Dessförinnan hade Aceh varit ett självständigt sultanat och därigenom existerat som en suverän enhet i cirka 500 år. De holländska kolonistörernas motiv till att få makten i Aceh var att hindra britterna i närliggande Malaya att få fäste på bägge sidor av sundet. Motståndet var dock hårt, och kriget blev både långvarigt och kostsamt, ekonomiskt såväl som i antal offer. Acehs befolkning består nästan uteslutande av muslimer och den starka tron har bidragit till Acehs intensiva motstånd mot att regeras av kristna kolonistörer (Ravich 2000 s.11). Trots att den sista acehnesiska sultanen, Muhammad Daud, slutligen kapitulerade 1903, var det inte förrän 1910 som holländarna helt och hållet kunde inkorporera Aceh i sin koloni. Även efter att detta skett, fortsatte sporadiska upprorsförsök under hela det holländska styret (Laurance 2003 s. 15).

Efter att självständighet uppnåtts i Indonesien försökte den javabaserade regeringen konsolidera sin kontroll över Acehprovinsen, eftersom att inkludera Aceh i republiken betraktades som en viktig del i målet nationell, postkolonial enighet. Det centrala styret väckte dock snabbt missnöje, i synnerhet då Jakarta uppfattades som korrupt, försumbar och icke-islamisk av befolkningen i Aceh. 1953 gick politiska och religiösa ledare samman med grupper i andra delar av Indonesien i ett uppror med målet att skapa Negara Islam Indonesia (den islamska staten Indonesien), även kallat Darul Islam-upproret. Ingen islamsk stat skapades, men upprorets mål möttes delvis genom Indonesiens acceptans av Aceh som specialregion 1959, vilket skulle leda till en viss nivå av officiell respekt för lokala islamska lagar och seder. Lösningen av Darul Islam

genom förhandlingar, och minimalt med förlorade liv, förenklades av det faktum att rebellerna aldrig försökte separera Aceh från Indonesien (Rabasa och Chalk 2001 s.28). Trots detta fortsatte missnöjet med en sekulariserad och centraliserad regim, kombinerat med ett växande socialt och ekonomiskt tryck, att skapa oro i Acehprovinsen. Liksom på andra ställen i Indonesien, implementerade regeringen en enhetlig byorganisation, vilket innebar en centraljavanesisisk strukturmodell vilken underminerade de traditionella byöverhuvudenas roll (Rabasa och Chalk 2001 s.29). Löftet om särskild autonomi infriades heller aldrig på riktigt i Aceh, varpå misstro och antipati fortsatte att växa hos befolkningen i Acehprovinsen, som allt mer avskärmade sig från den indonesiska regimen.

5.3 Konflikten mellan GAM och den indonesiska regeringen

1976 dök en ny rebellisk aktör upp på den acehnesiska scenen, Rörelsen för ett fritt Aceh (GAM), under ledning av den amerikautbildade Hasan Di Tiro. Till skillnad från Darul Islam upproret, vars mål var islamisera republiken, var detta uppror ett uttryck för växande krav på frigörelse från den indonesiska republiken. GAM:s icke förhandlingsbara mål innefattade skapandet av en självständig islams stat, Aceh, kombinerat med ”full rättvisa för alla dem som har attackerats, förtryckts och våldtagits av holländarna och indonesierna” (Rabasa och Chalk 2001 s.29). Suhartos regim utmålades som ett uttryck för javanesisk kolonialism. GAM inledde en väpnad kamp men upproret kvästes av indonesisk militär och 1979 lämnade Di Tiro landet för att forma en regering i exil (Robinson 1998 s.130). Initialt hade GAM ett mycket litet folkligt stöd och högst begränsade resurser. Men eftersom man i mitten av 1980-talet erhöll stöd från Libyen i form av vapen och militär träning kunde GAM stegvis trappa upp sin aktivitetsnivå.

En våg av oroligheter kulminerade mellan 1989-1990. Det libyska stödet var huvudsakligen tillfälligt, och bibehölls inte in på 1990-talet, men tros ändå ha bidragit till att Acehs status som specialregion upphörde när Aceh utropades som operationell militär zon, DOM⁶. Den indonesiska militären fick då fria händer att krossa rebellerna med alla tänkbara medel (Rabasa och Chalk 2001 s.31f). Dessa åtgärder lyckades hindra omedelbara separatistaktiviteter, men förvärrade på ett allvarligt sätt civil-militära relationer, varpå en ökad extremism och ilska spridits bland befolkningen. I mitten av 1990-talet kokade denna breda antipati över, och utbredda demonstrationer hölls till stöd för GAM och dess våldsamma kamp. Kort därefter minskade stödet för GAM åter. Den ekonomiska boomen, kombinerat med hårdhänt taktik från indonesisk militär och lokal polis, gav acehneserna mycket liten orsak till att ansluta sig till rebellerna. När ekonomin föll sönder under krisen 1997, blomnade spänningarna i Aceh åter igen upp. Många acehneser som begett sig av till Malaysia för att fylla ett

⁶ Daerah Operasi Militer (Military Operations Zone); ej en laglig status (Schulze 2004 s.5)

växande anställningsbehov, tvingades nu tillbaka till norra Sumatra. Deras återkomst, i kombination med ekonomisk depression, uttömde lokala resurser tills brytpunkten nåddes. Mer än någonsin kände nu acehneserna sig utnyttjade och upprörda över att tvingas överföra 95 % av naturresursernas intäkter tillbaka till den centrala regeringen (Ravich 2000 s.14). Operationellt sett, har GAM främst koncentrerat sig på hit-and-run attacker och överfall riktade mot de indonesiska säkerhetsstyrkorna, inklusive lokalt baserade territoriella trupper och paramilitära polisförstärkningsenheter från Jakarta. GAM har också utökat sin operationella fokus bortom militära mål, och attackerat javanesiska migranter, misstänkta Indonesiensympatisörer, och symboler som uppfattats som javanesisk dominans

Trots att GAM under 1990-talet inte åtnjöt det typ av stöd man erhållit från libyskt håll, förekom bland annat finansiellt stöd från acehnesiska affärsmän utomlands, donationer som nästan helt säkert användes till inköp av vapen. Misstankar har också förekommit om att malaysiska militärbaser underlättat regionala vapentransporter. För Indonesisk militär är det denna externa dimension, i termer av pengar och vapen, som gett GAM operationell betydelse, och som kanske kan förklara den hårdhet man varit villig att använda sig av i kampen mot rebellerna (Rabasa och Chalk 2001. s.32).

Under DOM efterföljde militären en modell de använt för att krossa kommunistiskt motstånd under 1960-talet, vilken blev mycket brutal i sitt undertryckande av Acehneserna, i synnerhet då inga större försök gjordes för att skilja mellan GAM-medlemmar och vanliga civila (Ravich. 2000 s.15). I liberaliseringen som följde på Suhartos fall i maj 1998 krävde man i Aceh slutet på DOM och ersättning för de skador man drabbats av. Den nya regeringen lovade då att avsluta alla militära operationer i området, och utreda anklagelser om militärens övergrepp. Formella militäroperationer upphörde temporärt i augusti 1998, men regeringen agerade annars inte i enlighet med den utlovade utredningen. Krav på politisk frihet växte också; Aceh efterfrågade en folkomröstning angående sin framtid, i stil med den som ägt rum i Östtimor 1999. Acehneserna ville ha garantier om anställning, universell utbildning, samt religionsfrihet, och man trodde inte att dessa krav skulle tillgodoses så länge man förblev en del av republiken (ibid. s.13).

När president Wahid tillträdde 1999 utlovades en folkomröstning om Acehs framtid. Den indonesiska armén motsatte sig dock detta på grund av egna ekonomiska intressen. Vid denna tidpunkt saknade GAM dessutom internationellt stöd för sitt krav, eftersom området av omvärlden var erkänt som indonesiskt. Förslaget förändrades till ett utökat självstyre, med tillägget att islamisk lag i viss utsträckning skulle få införas i Aceh. Förhandlingar mellan den indonesiska regeringen och GAM resulterade i två eldupphör, i juni 2000 samt i december 2002. Ingen av dem resulterade dock i någon varaktig fredlig utgång, trots att lagen om långtgående självstyre trädde i kraft och en regional regering fick rätt till 70 procent av intäkterna från Acehs naturtillgångar. Båda parter bröt mot de ingångna fredsavtalen och processen rasade samman. Jakarta införde ett belägringstillstånd i Aceh, och en militäroffensiv sattes igång med målet att en gång för alla krossa GAM (LO/TCO).

5.3.1 En fredlig lösning

Den väpnade kampen för Acehs självständighet pågick från 1976 fram till tsunamikatastrofen som drabbade landet i december 2004. Denna tragiska händelse kom att bli en avgörande vändpunkt i konflikten. Tiotusentals acehbor miste livet, och de materiella skadorna var enorma. Händelsen kan ha haft stor inverkan på viljan att förhandla och lösa konflikten, då det kort därefter inleddes nya fredsförhandlingar mellan GAM och den indonesiska regeringen. Två misslyckade fredsuppgörelser fanns då i bagaget, Humanitarian Pause (HP) från 2000, och CoHa⁷ från 2002, där den senare slutade med att den indonesiska regeringen deklarerade militärt undantagstillstånd i maj 2003 (Aspinall 2005 s.7). Men om inte tiden varit mogen tidigare, var tsunamin den händelse som gjorde parterna redo. Som medlande part agerade Crisis Management Initiative (CMI) där den förre detta finländske presidenten, Martti Ahtisaari, hade där en viktig roll. Efter fyra förhandlingsrundor i Helsingfors undertecknades ett fredsavtal i augusti 2005. Detta avtal förstärker den autonomi som garanterats Aceh i ett avtal med regeringen från 2001, vilket ger provinsen särskilda rättigheter och privilegier (Pan 2005). GAM gick i gengäld med på total avvapning, samt att ge upp sitt krav på självständighet, och nöja sig med löften om lokalt självstyre. GAM fick nu också frihet att ombilda sig till ett politiskt parti som kan ställa upp i lokala val. Regeringen i Jakarta gav också löften om att frige politiska fångar och erbjöd såväl amnesti som jordbruksmark åt GAM:s medlemmar. En sannings- och försoningskommission skulle också upprättas av EU och ASEAN. (LO/TCO). Fredsavtalet har hittills respekterats från båda sidor. Utvecklingen i Aceh ser ljusare ut än på länge och i december 2006 hölls för första gången lokala val med GAM-medlemmar som valbara kandidater (International Crisis Group).

⁷ "Cessation of Hostilities Agreement"

6. Konfliktanalys

Konflikten mellan GAM och Republiken Indonesien pågick i nästan trettio år. Trots flera fredsavgörelser och vapenstillestånd lyckades man inte lösa tvisten Huruvida Acehkonflikten kan uppfattas som löst eller inte, är det för tidigt att säga något om, men sedan fredsavtalet slöts 2005 pågår inte längre någon väpnad konflikt. I vetenskaplig litteratur, såväl som i nyhetsmedia, debattartiklar och intervjuer med representanter från båda sidor, uppges flera olika orsaker ha varit bidragande till den långvariga konflikten mellan Rörelsen för ett fritt Aceh, GAM, och den indonesiska regeringen. Etnicitet, nationalism, religion, ekonomisk och politisk orättvisa är frekventa förklaringar till oroligheterna i Acehprovinsen. I denna konfliktanalys görs ett försök till att analysera Acehkonflikten med fokus på den kollektiva identitetskonstruktionens roll.

6.1 Konflikttyp

Konflikten i Aceh är en inomstatlig konflikt med etniska förgrunder. Enligt Miall et als. definition utgör en konflikt av det här slaget, en konflikttyp nummer tre, det vill säga en inomstatlig konflikt baserad på identitet/frigörelse. Detta då konflikten baseras på en kamp för tillgång, autonomi, frigörelse och kontroll. GAM eftersträvar en ökad lokal kontroll och tillgång till det politiska livet såväl som till intäkterna från regionens naturtillgångar. Dessutom vill man uppnå en frigörelse från den indonesiska staten.

6.2 Konflikten orsaker

Orsaken till många konflikter återfinns i de sociala och ekonomiska institutionernas misslyckande, framför allt ifråga om att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt missnöje hos specifika befolkningsgrupper. Missnöjet grundar sig på att gruppernas varierande behov, såväl materiella som icke-materiella, förnekas, varpå en konflikt växer fram. I Aceh har befolkningens missnöje historiskt sett haft flera orsaker. Identitetsbehov såsom värdighet och respekt för distinkt kulturell och lingvistisk identitet har inte tillgodosetts av regimen, inte heller har krav på ekonomiska möjligheter, politisk deltagande eller demokratiska rättigheter uppfyllts (Rasmussen i Zartman och Rasmussen 1997 s.33).

Som en av Indonesiens rikaste provinser i fråga om naturtillgångar företräder Aceh mellan 11-15 % av landets totala exportintäkter. Merparten av förtjänsterna från dessa har upptagits av det tätbefolkade Java, och endast 5 % har då tillfallit Aceh i form av centrala utvecklingsbidrag (Rabasa och Chalk 2001 s.33). Ekonomisk exploatering har säkerligen varit starkt bidragande i konflikten, men förmodligen inte tillräcklig för att skapa de starka separatistiska känslor som kunnat uppfattas hos befolkningen. Den huvudsakliga orsaken till konflikten i Aceh återfinns troligtvis i den indonesiska regimens sätt att behandla befolkningar över lag i republiken. I Aceh har en stark identitet lett till mindre acceptans för en sådan behandling, och konfliktsituationen har trappats upp.

Exploateringen intensifierades, och GAM:s kamp påbörjades men stödet man fick var relativt litet. Inte heller under 1980-talets första halva lyckades man få massorna med sig i kampen för självständighet. De flesta Acehenser var visserligen oerhört missnöjda med hur den indonesiska regeringen behandlade dem, men de eftersträvade enbart större autonomi och en rättvisare behandling. Den indonesiska militärens förtryck av acehneser, där mycket liten åtskillnad gjordes mellan GAM:s medlemmar och vanliga civila, ledde dock till starkare motsättningar mellan acehneser och regeringen i Jakarta. Om militären inte varit så brutal, är det inte säkert att konflikten hade blivit så våldsam som den faktiskt blev. Hur stort stödet för självständighet i Aceh verkligen var, och än idag är, är mycket osäkert. En del menar att om en folkomröstning skulle hållas hade Aceh valt självständighet, medan andra hävdar motsatsen (ibid. s.33).

6.3 En Acehnesisk identitet

Aceh har ett konfliktfyllt förflutet och det påpekas ofta hur en stark acehnesisk identitet delvis bidragit till den historiska utvecklingen i regionen. Den ursprungliga acehnesiska identiteten har konstruerats genom interaktion med grupper som uppfattats som kulturellt differentierade från den egna gruppen, de *Andra* (Hylland Eriksen 1993 s.20). Någon konflikt finns det i detta läge inte några tecken på, eftersom den etniska identiteten inte upplever sig som hotad. Det föreligger vid denna tidpunkt enbart en uppfattning om en uppdelning i Oss och Dem. Genom den holländska invasionen hotas denna etniska identitet, och en konflikt skapas mellan de kristna kolonisatörerna och de muslimska acehneserna. För att upprätthålla den etniska identiteten under en period av förändring krävs konstruktionen av en etnisk symbolik (ibid. s.99). I Acehs fall hänvisar man till religionen. Den etniska identiteten hos Acehs befolkning övergår nu i en nationell identitetskonstruktion. Detta argument finner stöd i teorin som betonar hur en etniskt baserad nationalism kan uppstå genom opposition mot orättvis utstötning (Scheff i Calhoun 1994 s.23).

När Indonesien blev självständigt fanns inte någon egentlig fiendebild som skapade konflikt mellan acehneser och javaneser. Det faktum att man identifierade sig med

olika etniska grupper utgjorde inget problem, eftersom båda parter hade kämpat för en frigörelse från de holländska kolonistatorerna. När Aceh och övriga Indonesien besegrade holländarna behövdes därför inte längre någon acehnesisk nationalism uttryckt genom en nationell identitet. Den specifikt acehnesiska identiteten omkonstruerades till att åter vara av etniskt slag.

När missnöjet med den nya regimen sedan växte fram, och utmynnade i Darul Islam, konstruerades den etniska identiteten åter om. Den kände sig ännu en gång hotad, och med hjälp av symboler av religion och livsstil blev den allt mer betydelsefull för sina medlemmar. Dikotomiseringen skedde mellan Oss, acehneserna, som innehavande en specifik kultur, och Dem, javaneserna, vars sekulariserade kultur distinkt skiljer sig från vår. Under Darul Islam blev den etniska konflikten av väpnat slag, men den acehnesiska identiteten övergick dock inte i nationell identitet då det inte rörde sig om att försöka frigöra sig från Indonesien, utan enbart ett försök till att ändra regimen riktning. Darul Islam ledde till en särskild provinsstatus för Aceh 1959, vilket skulle öka respekten för dess etniska identitet (Rabasa och Chalk 2001 s.28). Den acehnesiska identiteten omkonstruerades inte märkbart, men dess hotade position var inte längre lika märkbar, varför identitetens framtoning då tonades ner. Löftet infriades dock aldrig på riktig och missnöjet med detta, kombinerat med regimen ekonomiska och sociala tryck, konstruerade åter om den acehnesiska identiteten.

Under Sukarnos regim infördes dessutom institutioner vilka inte gick i linje med de acehnesiska sederna, varpå acehneserna också kände sig påtvingade en javanesisk kultur. Exempelvis organiserades byarna enligt en centraliserad javanesisk struktur, något som inte var i linje med den traditionella rollen hos de acehnesiska byöverhuvudena. De uppfattade etniska skillnaderna mellan acehneser och regimen, starkt personifierad genom javaneserna, hade djupt förankrats i acehnesernas sinne. Missnöje och antipati fortsatte att förekomma, men inte förrän GAM bildades 1976 konstruerades identiteten om till att åter bli av nationellt slag. Traditionen av en acehnesisk stat kan ses som central i konstruktionen av denna nationella identitet. Acehenserna har alltid känt stolthet över sitt förflutna, framför allt fokuseras des historia kring det starka motståndet i kriget mot holländarna.

För att GAM skulle få mer stöd från det acehnesiska folket stöd krävdes en rekonstruktion av den acehnesiska identiteten. Enligt Castells bestäms det symboliska innehållet i kollektiva identiteter genom vem som konstruerar den, och varför så sker (Castells 1997 s.8). En acehnesisk identitetskonstruktion har förmodligen alltid förekommit i någon form, men den har kanske haft andra namn, symboler, innehåll, medlemmar etc. Den acehnesiska identitet som orsakat en konflikt mellan acehneser och javaneser har till stor del påverkats av GAM:s sätt att konstruera, och rekonstruera den. GAM har bidragit till konstruktionen av en acehnesisk identitet för att därigenom få stöd av såväl den egna gruppen, den övriga befolkningen i Aceh, som av det internationella samhället.

Det militära förtryck som drabbade acehneserna i slutet av 1970-talet, samt mellan 1989 och början av 1990-talet, fördjupade den acehnesiska alienationen från

Indonesien och tillsammans med ekonomisk exploatering bidrog den till ett ökat stöd i kampen för frigörelse. Allt fler anslöt sig då till den nationella identitetskonstruktion som GAM förespråkade. Exempelvis växte en fredlig rörelse för självständighet fram bland Acehs studenter och ungdomar, och flera demonstrationer för en folkomröstning hölls runtom i Aceh (Aspinall 2002 s.5). Som en konsekvens av det ökade stödet för ett självständigt Aceh framstod GAM allt mer som en regering på vänt. I Aceh existerade således en nationell identitet, tydligt särskild från den nationella indonesiska identiteten. Edward Aspinall definierar denna acehnesiska nationalism som en av motståndstyp. Detta grundas i att dess uppkomst som ett svar på exploateringen, och hur den, som GAM har definierat den, producerats i interaktion med och explicit differentiering från, den officiella indonesiska identiteten (Aspinall 2002 s.5). Den acehnesiska identiteten har alltså vid flera tillfällen omkonstruerats och kan enligt min tolkning sammanfattas på följande vis:

Etnisk identitet → nationell identitet → etnisk identitet → missnöje → etnisk identitet → missnöje → nationell identitet → etnisk identitet

Det slutgiltiga steget tillbaka till etnisk identitet tolkar jag utifrån det som bestämts i fredsavtalet från 2005. En folkomröstning angående Acehs framtid kommer inte att hållas, och Aceh förblir således en del av den indonesiska republiken. Genom att ”nöja sig” med större autonomi och ökade ekonomiska intäkter kräver GAM inte längre (åtminstone inte genom våld) en självständig stat. GAM:s huvudförhandlare Malik Mahmood uttryckte efter att fredsavtalet slutits ”att han var mycket nöjd med uppgörelsen, då det nu skulle kunna skapas rättvisa för det acehnesiska folket” (Democracy Now!). Detta trots deras icke-förhandlingsbara mål om ett Aceh fritt från indonesisk inblandning.

6.3.1 GAM:s påverkan på acehnesisk identitet

När GAM initialt ställde krav på Acehs självständighet, efterfrågade merparten av den acehnesiska befolkningen endast större autonomi och mindre orättvisor. För dem var det fortfarande en etnisk identitet som låg till grund för deras krav. GAM:s mål som rörelse var dock annat än total politisk frigörelse från Jakarta, och Hasan Di Tiros uttalande innefattar hur Indonesien illegalt ockuperar den fria staten Aceh (Ravich 2000. s.13) Målsättningen har under hela GAM:s existens därför varit att *frigöra* Aceh från all javanesisk kontroll, genom att hävda acehnesernas historiska rätt till sitt eget territorium.

Di Tiro använder i sin egen tolkning av Acehs historia begrepp som *fri* och *suverän*, men menar att de flesta acehneser glömt Acehs *verkliga* historia, att de ”förlorat sitt minne”. Di Tiros såg sig själv som en profet för en pånyttfödd och självständig acehnesisk stat, eftersom acehneserna, enligt hans mening, i flera generationer glömt bort sina forna glansdagar när man kämpade för acehnesisk frihet (Acehs ”guldålder”).

Vägen till nationens frälsning skulle således finnas i återskapandet av en medvetenhet om den ärofyllda acehnesiska historien. Dessutom, menar Di Tiro, fick Aceh inte tillbaka sitt land efter andra världskriget. Istället gav Holland bort Aceh till javaneserna, så att ett skifte av kolonialmakt inträffade. I fiendebilden utmålas javaneserna som ett illvilligt och främmande folk för acehneserna. Indonesien utpekades som ett bedrägeri, ett illa dolt försök till att dölja javanesisk kolonialism (Reid 2004 s.307). Betoningen på en förfluten guldålder är ett av GAM medvetet sätt att motsätta sig nutida indonesisk historieskildring, och ett hyllande av en oföränderlig acehnesisk identitet (Aspinall 2002 s.5). Identiteter är dock inte oföränderliga, utan en ständigt pågående process. Den acehnesiska identiteten har enligt min analys förändrats ett flertal gånger, och kommer säkerligen förändrats flera gånger igen framöver.

Att GAM till viss del lyckats förändra den etniska identiteten i Aceh, och skapa en nationell identitetskänsla bland befolkningen, kan enligt Schulze ses som resultatet av flera faktorer; Indonesiens hårdhänta sätt att hantera upproren mellan 1989-1998, Jakartas misslyckande med att försäkra implementeringen av särskild autonomi sedan januari 2002, samt de möjligheter som fredsprocessen gav utrymme för januari 2000 till maj 2003. De två första händelserna gav acehneserna anledning att ge GAM sitt uttalade stöd, då det skapats en gemensam önskan om att få hämnd för den brutalitet de säkerhetsbevarande styrkorna använt mot dem, samt en utbredd känsla av utanförskap trots regimen decentralisering och demokratisering. Den tredje faktorn gav GAM välbehövligt utrymme att bredda sin strategi från gerilla till att inkludera politiska element – framför allt internationalisering. Då den indonesiska militärens närvaro dessutom minskade under de här åren, kunde GAM rekrytera, beväpna sig på nytt, samt genomföra organisatoriska förändringar. Fredsförhandlingarna användes då som ett sätt för GAM att få det internationella samfundet att utöva påtryckning mot Jakarta angående Acehs självständighet (Schulze 2004 s.8).

6.4 Konflikten rättfärdigande

Genom GAM:s rekonstruktion av en acehnesisk identitet har en nationalism skapats för att försöka rättfärdiga kraven på självständighet. Liksom flertalet andra separatistorganisationer har GAM sökt omvärldens stöd och uppmärksamhet för bildandet av ett självständigt Aceh. I organisationens initiala verksamhet fick man mycket liten sådan respons (liksom man fick av den egna befolkningen), varför man anammade en starkt anti-imperialistisk ton där Indonesien beskrevs som ett neokolonialt verktyg för att exploatera Aceh. Den indonesiska regeringen pekades av GAM ut som en javanesisk kolonialregering, där dess kolonialism innefattar en kulturell dimension (javanesiska värderingar), en ekonomisk dimension (exploatering av Acehs naturtillgångar) och en politisk dimension (javanesernas dominans av byråkrati och militär). Denna syn på indonesisk kontroll vänder sig visserligen till det acehnesiska folket, och används för att återknyta till kampen mot holländarna. Men det är också ett sätt att försöka forma acehnesiska krav i linje med internationella normer om

självbestämmande, vilket historiskt sett hör samman med avkolonisering (Aspinall 2002 s.9ff). Önskan om en internationell publiks uppmärksamhet har satt djupa avtryck i GAM:s konceptualisering av den acehnesiska identiteten. Begreppet kolonialism används i ett försök att rättfärdiga våldsamt motstånd mot den indonesiska staten, något som influerats av internationell lagstiftning. Enligt FN:s stadgar har en koloniserad nation rätt att använda alla medel för att stå emot kolonisatörerna.

GAM har erbjudit följande argument till varför ett självständigt Aceh är en naturlig fortsättning på det förkoloniala på sultanatet. Argumentationen förs genom tre steg:

- Man försöker påvisa att Aceh som sultanat var en legitim och suverän aktör i det internationella systemet.
- Man försöker etablera uppfattningen att det initiala angreppet på det acehnesiska sultanatet och försöken att inkorporera Aceh i den holländska kolonin varit illegal.
- Man hävdar att Acehs inkorporering i det holländska Ostindien och Indonesien aldrig blev legalt gällande. För att kunna göra detta argumenterar man att Aceh aldrig besegrades av Holland, utan att kriget fortsatte tills holländarna tvingades lämna Aceh 1942. Holland ska sedan ha överfört den suveränitet de inte ägde över Aceh till den nya kolonisatören Indonesien 1949. (Aspinall 2002 s.13).

För att dessa argument ska vara användbara har en rad händelser i Acehs historia omtolkats, vilka annars skulle kunna validera Acehs inkorporering i Holländska Ostindien och i Indonesien.

6.5 Konflikts lösning

Enligt Aggestams teori omvandlas och löses konflikter genom processerna *omvandling* och *upplösning*. Omvandling innebär att den existerande konfliktens mening förändras, både på agent- och strukturnivå, medan upplösning betyder att konflikten efter omvandling kan överbryggas. Den strategiska interaktionen är här central, vilket definieras som den process där de politiska agenterna köpslår och kommunicerar med varandra. Utan denna interaktion kan konflikten inte lösas. Genom en omvandlingsprocess kan motivationen till påbörja förhandlingar öka, tillfällen erbjudas, samt brännpunkter mellan motståndarna identifieras (Aggestam 1999 s.217).

Motivationen för de politiska aktörerna att slutligen lyckas förhandla fram en lösning i Acehkonflikten kan ha flera bakomliggande orsaker. Regeringens hårda militäroffensiv hade under undantagstillståndet skapat en allt mer utbredd stridströtthet bland GAM:s anhängare. Dessutom fanns en uppfattning bland delar av GAM:s ledarskap att deras strategi, bestående av väpnad kamp för självständighet, kanske aldrig skulle kunna vinnas. Det var således ett ypperligt tillfälle till att börja förhandla, inte minst då det under samma period genomfördes ett presidentval i Indonesien, där den nyvalde Susilo Bambang Yudhoyono och hans vice president, såg mer positivt på att förhandla med

GAM än sina föregångare. Dessa politiska aktörer var mycket benägna att en gång för alla få slut på stridigheterna i Aceh (Aspinall 2005 s.7.). Civilbefolkningen i Aceh hade också tröttnat allt mer på att ha en vardag präglad av våld och oroligheter, varpå stödet för GAM:s väpnade konflikt inte längre var lika utbrett. Den acehnesiska nationella identiteten hade därför börjat marginaliseras, och ett acehnesernas krav på självständighet var inte längre lika självklart. Först och främst ville man ha fred och demokrati.

Tsunamins roll kan heller inte underskattas, då dess efterdyningar gav såväl motivationsgrund för bägge parter, som tillfällen till förhandling. När GAM:s strategi inte verkade fungera, och det efter tsunamin uppkom ett tillfälle att förhandla, kunde man inom GAM:s högre dimensioner i allt större utsträckning tänka sig att omvandla meningen med konflikten; från målsättningen ett självständigt Aceh till en målsättning av lokalt självstyre inom den Indonesiska staten. Efter katastrofen fick Achekonflikten mycket stor uppmärksamhet i det internationella samhället, mer än den någonsin tidigare fått, och bistånd från flera olika håll strömmade in i landet. Indonesien erhöll nu en möjlighet att på allvar påbörja förhandlingar för fred i Aceh, utan att för den skull behöva finansiera hela processen via statskassan. Den acehnesiska befolkningen drabbades hårt av tsunamin, såväl GAM:s medlemmar som civila, och kanske kände man sig beroende av Indonesien för att få ta del av utländskt bistånd man var i så stort behov av. Den internationella närvaron i Aceh efter katastrofen erbjöd således ett tillfälle att påbörja nya förhandlingar.

Genom inblandningen från en tredje part, i detta fall CMI via Martti Ahtisaari, framkom ett tillfälle som accepterades av båda parterna. Den viktigaste brännpunkten för GAM och den indonesiska regeringen, var ett bristande förtroende för varandras strategier och avsikter, en avgörande faktor till att tidigare fredsavtal inte kunnat hållas. Men genom strategin *"Nothing is agreed until everything is agreed"*, krävde Ahtisaari att parterna skulle komma överens om elementära frågor, innan ett eldupphör skulle infrias (Aspinall 2005 s. 8). En sådan strategi satte press på aktörerna, men underlättade samtidigt förhandlingsprocessen då bristen på förtroende och de starka fiendebilderna kunde överbryggas på ett effektivt sätt, och så småningom resultera i ett fredsavtal.

För Indonesien ändrades konfliktens syfte genom att fred prioriterades så mycket att regeringen blev villig att göra vissa uppoffringar, exempelvis en grundlagsändring som tillät GAM att bilda ett politiskt parti. Denna möjlighet för GAM innebar att man skulle kunna ställa upp i lokala val, något som kanske varit ett personligt mål för flera av GAM:s ledare. Även detta kan ha bidragit till organisationens välvillighet ifråga om förhandlingarna. Regeringen i Jakarta gav under dessa också löften om att frige politiska fångar, och att erbjuda såväl amnesti som jordbruksmark åt GAM:s medlemmar. Även dessa åtgärder var till personligt gagn för GAM:s ledare. Därutöver skulle en sannings- och försoningskommission också upprättas av EU och den asiatiska samarbetsorganisationen ASEAN. (LO/TCOs biståndsnämnd). Att GAM ändrade konfliktens syfte, åtminstone officiellt, fastslås inte minst genom att GAM:s förespråkare efter signerandet av fredsavtalet uttalade sig att det var precis detta de hade hoppas på, och att avtalet utgör början till en process att skapa rättvisa för

Acehneserna. Med begreppet rättvisa syftade GAM på en försäkring av folkets röst genom skapandet av ett lämpligt politiskt system, ett som tillåter yttrandefrihet och aktivt deltagande i den politiska processen (Democracy Now!).

Kritiker mot fredsavtalet menar dock att GAM genom att gå med på avtalet har gett upp sin kamp. Att godta något mindre än en folkomröstning angående Acehs framtid får ur detta perspektiv ses som ett misslyckande (ibid.). Dock är det svårt att betrakta en fredlig lösning som GAM:s misslyckande, särskilt med tanke på de yttre omständigheterna för konflikten. För de civila i Aceh är freden mycket välkommen, och man kan nu fortsätta att återuppbygga sina liv efter naturkatastrofen. Att ett fredsavtal kunde upprättas mellan GAM och den indonesiska regeringen har sin grund i flera faktorer. Förhandlingarna, och det upprättade avtalet, skiljde sig åt från föregående försök i fråga om strategi och formula. Inom GAM kände man sig nästintill tvungen att ändra sin strategi, och istället satsa på den politiska arenan. Dessutom var de personliga och organisatoriska vinsterna med avtalet för GAM:s ledare flera; partibildning, amnesti, jordbruks mark, och inte minst det globala samhällets uppmärksamhet och intresse i form av finansiell och politisk hjälp.

7. Sammanfattning och slutsats

Under nästan 500 år var Aceh ett självständigt sultanat, innan den holländska invasionen inleddes 1873. Efter ett långt krig inkorporerades Aceh i den holländska kolonin, och när republiken Indonesien bildades 1949 blev Aceh en del av denna. Missnöje växte snart med den indonesiska centralstyrda regimens sätt att sekularisera staten, varpå ett uppror mot detta bröt ut under 1950-talet. Konflikten löstes genom att Aceh lovades specialstatus, ett löfte som dock aldrig infriades. Missnöjet ökade i Aceh, inte minst på grund av det starka ekonomiska och politiska tryck som fanns i provinsen. 1976 tog en ny konflikt form, denna gång mellan GAM och den indonesiska regeringen. Konflikten pågick i nästan trettio år innan ett fungerande fredsavtal kunde skrivas på. GAM krävde självständighet för Aceh, där all javanesisk kontroll skulle elimineras. Initialt var stödet för detta svagt, då merparten av den acehnesiska befolkningen endast efterfrågade större autonomi och mer rättvisa. För att GAM:s stöd hos Acehs befolkning skulle kunna stärkas, rekonstruerades den acehnesiska identiteten till att bli nationell. Striderna trappades upp, och när den indonesiska militären tryckte tillbaka upproren från GAM drabbades många civila. De mänskliga rättigheterna har under konfliktens gång kränkts flera gånger, av båda parter. Avskärningen från Indonesien fördjupades allt mer under tidens gång, och bidrog tillsammans med ett orättvist ekonomiskt utnyttjande av Aceh till ett ökat stöd för GAM:s väpnade kamp för frigörelse. En starkt anti-imperialistisk ton har använts, där Indonesien beskrivits som ett neokolonialt verktyg för att exploatera Aceh, och begreppet kolonialism har då används i ett försök att rättfärdiga våldsamt motstånd mot den indonesiska staten, något som influerats av internationell lagstiftning

Den genomförda konfliktanalysen påvisar att Acehkonfliktens orsaker går att finna i ett missnöje med den indonesiska regimens sätt att behandla den acehnesiska befolkningen, inklusive en ekonomisk exploatering av Aceh, politiska orättvisor, och en indonesisk militäroffensiv som stundtals varit mycket brutal. Därtill har en stark acehnesisk identitet konstruerats, vilken har bidragit till konfliktens händelseförlopp. Trots flera försök lyckades parterna inte komma fram till ett varaktigt fredsavtal. Vändpunkten kom efter tsunamikatastrofen 2004 som drabbade Acehprovinsen mycket hårt. Genom omvandling av konfliktens syfte från båda sidor, påverkade av katastrofen och den internationella uppmärksamheten kunde förhandlingarna återupptas. En indonesisk önskan om fred och samverkan, ett stridstrött GAM, samt en effektiv tredje part i CMI, bidrog till att ett fredsavtal slöts i augusti 2005. I skrivandet stund ser allt ut att fortlöpa i enlighet med detta avtal, men vad som händer i framtiden i Aceh går ej att besvara. Även om ingen väpnad konflikt pågår längre är det för tidigt att dra några slutsatser om varaktig fred. Om missnöje och svekkänslor i fråga om den indonesiska regeringen på nytt skapas, kan kraven på självständighet mycket väl återkomma.

8. Referenser

Böcker och artiklar

- Aggestam, K, 1999. *Refraining and Resolving Conflict: Israeli-Palestinian Negotiations 1988-1998*. Studentlitteratur:Lund.
- Aggestam, K (red), 2004 *(O)rättfärdiga krig*. Studentlitteratur: Lund.
- Anderson, B, 1991. *Imagined Communities*. Andra upplagan. Verso:London.
- Aspinall, E "Sovereignty, the successor state and universal human rights: history and the international structuring of Acehese nationalism", *Indonesia*, nr. 73 (April 2002), pp. 1-24.
- Aspinall, E, 2005 "The Helsinki Agreement: A more promising base for peace in Aceh?" East-West Center: Washington.
- Bergström, G, Boréus, 2000. *Textens mening och makt*. Studentlitteratur: Lund.
- Betrand, J, *Nationalism and ethnic conflict in Indonesia*. 2004. Cambridge University Press: Cambridge.
- Calhoun, C (red), 1994 *Social Theory and the Politics of Identity*. Blackwell Publishers: Cambridge.
- Castells, M, 1997. *The Information Age: Economy, Society and Culture. Volume II: The Power of Identity*. Blackwell publishing Ltd: Oxford.
- Eder, K, Giesen, B, Schmidtke, O, Tambini, D, 2002. *Collective Identities in Action. A sociological approach to ethnicity*. Ashgate Publishing Ltd: Burlington.
- Esaiasson, P, Giljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L, 2003. *Metodpraktikan. Konsten att studera samälle, individ och marknad*. Andra upplagan. Norstedts Juridik: Stockholm.
- Goldmann, K, Pedersen, M, Österud, Ö (red), 1997. *Statsvetenskapligt Lexikon*. Universitetsförlaget: Stockholm.
- Hutchinson, J, Smith, A.D (red), 1996. *Ethnicity*. Oxford University Press: Oxford.
- Hylland Eriksen, T, 1993. *Etnicitet och nationalism*. Nya Doxa: Nora.
- Johannesson, M, 2001. *Kris i Indonesien*. Utrikespolitiska Institutet: Stockholm.
- McGibbon, R, 2004. *Secessionist challenges in Aceh and Papua: Is special autonomy the solution?* East-West Center: Washington.
- Miall, H, Ramsbotham, O, Woodhouse, T, 1999. *Contemporary conflict resolution : the prevention, management and transformation of deadly conflicts*. Blackwell publishing Ltd: Oxford.
- Petersson, B, Robertson, A, 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Liber: Malmö.
- Reid, A, "War, Peace and the Burden of History in Aceh". *Asian Ethnicity*, volym 5, nummer 3, oktober 2004 s.301-314.

- Rabasa, A, Chalk, P, 2001. *Indonesia's transformation and the stability of Southeast Asia*. CA Rand, Santa Monica.
- Ravich, S, "Eyeing Indonesia through the Lens of Aceh." *The Washington Quarterly*, 23:3. s.7-20.
- Robinson, G, "Rawan Is as Rawan Does: The Origins of Disorder in New Order Aceh". *Indonesia*, Nr 66, oktober 1998. s. 127-156.
- Schulze, K, 2004. *The Free Aceh Movement (GAM): Anatomy of a Separatist Organizatio*. East-West Center:Washington
- Spencer, P, Wollman, H, 2002. *Nationalism: A critical introduction*. Sage Publications:London.
- Statsvetenskapliga Institutionen, Lunds Universitet, 1999. *Konsten att skriva och tala*. Andra versionen. Statsvetenskapliga Föreningen: Lund.
- Zartman, W, Rasmussen, J.L (red.), 1997. "*Peacemaking in international conflict: methods & techniques*". United States Institute of Peace Press: Washington D.C.

Elektroniska källor

- Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/publication/8789/indonesia.html> (070326)
- Crisis Management Initiative CMI, http://www.cmi.fi/?content=aceh_project (070326)
- Democracy Now!, *Aceh Peace Agreement leaves Indonesian Military in Place*. <http://www.democracynow.org/article.pl?sid=05/08/15/144204> (070326)
- Exportrådets hemsida: Utrikesdepartementets landrapport om Indonesien, http://www.swedishtrade.se/i_utlandet/landrapporter/indonesien.htm (070326)
- LO/TCO:s biståndsnämnd, <http://www.lotcobistand.org/country/83> (070326)